

Bydlení ve škole

Ježíš jim řekl: "Amen, pravím vám, není nikoho, kdo opustil dům nebo bratry nebo sestry nebo matku nebo otce nebo děti nebo pole pro mne a pro evangelium, aby nyní, v tomto čase, nedostal spolu s pronásledováním stokrát více domů, bratří, sester, matek, dětí i polí a v přicházejícím věku život věčný. Marek 10:29,30"

Školu kdysi postavili Američané. Tedy gringos. Když se řekne gringo nebo americano je jasné, že jde o člověka ze Spojených států. Zeď je asi metr a půl vysoká, pak je drátěné pletivo, pak krov a plechová střecha. Škola měla dvě třídy, dvě místnosti vedle sebe nebo za sebou. Jedna místnost už byla zdevastovaná a chyběly dveře. Občas dovnitř zašly krávy. V dřevěné stěně mezi třídami bydleli netopyři. Pravidelně každou noc tak mezi 20 a 22hod večer vylítávali z úkrytu v krovech a lítali kolem nás. Nebyli zvyklí, že by pletivo bylo zakryté igelitem a zavřené dveře v naší místnosti. Naráželi do igelitu občas i do hamak a pak se jim vždy podařilo najít nějakou skulinu a vyletět ven. Jejich návrat jsem nikdy nepostřehla. Ale každou noc vylétávali znovu a znovu z naší místnosti ven. Jiskra z toho občas byla nervózní. Všude tma, jen zvuky křídel a nárazy.

Místnost tedy třída byla docela prostorná. Do přední části jsme si pohodlně zavěsili hamaky. Alespoň částečně zakrývali výhled zvědavcům, kteří se neustále snažili nakukovat dveřmi a škvírami mezi prkny. V odlehlejší části byl stůl (součást vybavení třídy) náš nový dvouvaříč, plynová bomba, nádobí, a v rohu všechna naše zavazadla. Barely jsme stále zamykali a klíče nosili při sobě. Takže jsme neustále odmykali a zamykali barely, kdykoliv jsme něco potřebovali vyndat.

Drátěné pletivo místo stěn mělo občas velké díry. Časem jsme je alespoň částečně zakryli. Příliš velkou ochranu nám to neposkytovalo. Hlavně v noci. Stačilo pletivo rozseknout mačetou a nebyl by nám k ničemu ani zámek na dveřích. Na noc jsme se zamykali. Chodila jsem na nočník a do svítání nevystřčila hlavu ven. Často v noci kolem nás obcházeli lidé a bylo jasné, že nemají dobré úmysly. Přes den jsme dveře bez kliky přivírali alespoň na provázek. Buď zevnitř, nebo zvenčí. Neustále jsme byli obklopeni houfem dětí, které se snažily dovnitř nakukovat. Občas nám na střechu házely kameny, nebo házely kameny po Jiskře. Někdy nám zvenku dveře provázkem zavázaly.

Když přišly návštěvy, měli jsme už takový nacvičený grif. Postavili jsme se oba do dveří, abychom zakryli výhled. Pak jsme jim řekli, ať si sednou pod stříšku a počkají na nás. Před školou byl oplocený pozemek. Vedle školy banánová stříška a pod ní pár židlí. Tam jsme přijímali návštěvy. Dovnitř do našeho příbytku ve škole, jsme nikoho nepouštěli. Kromě Marie, náčelníka, a když přijeli za námi bratři. Ke škole patřila docela slušná dřevěná latrína. Na pozemku byly pořád krávy a prasata, slepice, krůty. Jiskra je honila a my na ní museli dohlížet, aby je nezakousla.

Spaní v hamakách

Kdo v úkrytu Nejvyššího bydlí, přečká noc ve stínu Všemocného. Žalm 91:1

Na houpací sítě neboli hamaky jsme si docela zvykli. Je to i tím, že máme velké plátěné pohodlné hamaky. Záleží, jak je pověsíš. Člověk v nich nesmí být moc zalomený, to pak berou křeče do nohou. Zbyněk spával na boku, já na zádech. Našli jsme si každý svůj systém jak se zabalit jak kukly do dek a alespoň částečně se chránit před zimou a vlhkem. Jednou zabalený jako kukla, deku až přes hlavu, nedá se moc vrtět a obracet. Takže někdy jsme se vyspali a někdy jen přečkali noc. Tělo si trochu odpočine, ale o spánku to není.

Pitná voda

"Každý, kdo pije tuto vodu, bude mít opět žízeň

Kdo by se však napil vody, kterou mu dám já, nebude žíznit navěky. podle Jan 13,14

Pitná voda v Puluwas není. Na vaření a jako užitková se používá voda z řeky. Pro pitnou vodu se musí k přítokům říčky Amak. Což znamená jet lodkou, načerpat vodu, přivést jí a pak 15 litrový kýbl vody nesou ženy na hlavě. Měli jsme to do caña tedy k přítoku daleko. Vodu nám nosila Marie, a když nemohla, tak někdo jiný. Jen musíš důvěřovat, že jí nenabral v řece. Stejně jsme pro jistotu do vody kapali chlor. Dokud jsme bydleli sami v Puluwas dařilo se nám rozlišovat pitnou a užitkovou vodu. Když jsme pak 3 týdny bydleli v rodině tedy s rodinou v Samasce, často se kýble s pitnou a užitkovou vodou pomíchali. Občas řekli, že dali chlor, ale dali jen do některých kýblů. Protože se do těch samých kýblů došlo mléko, pitná voda byla často mastná. Takže celé je to o důvěře v Boha.

Strava

Ať tedy jíte či pijete či cokoli jiného děláte, všechno činite k slávě Boží. 1Korintským 10:31

Jídlo je pro žaludek a žaludek pro jídlo; Bůh však jednou učiní konec obojímu.

1Korintským 6:13

Obecně jsou v Nikaragui dvě základní chuti. Sladká a slaná a vlastně ještě pálivá. Kyselá, hořká chybí. Můj jídelní sen byl chleba s máslem a eidamský sýr a znojenská okurka.

Puluwas

Když není sůl ani cukr, jídlo má svou chuť, i když třeba mdlou. Když je sůl a cukr, místní lidé často jídlo úplně přesolí nebo přesladí. Cibule, česnek, rajčata, papriky, mrkev, saláty nic takového na řece není. Z ovoce jsou kokosy, citrusy, banány, někde mango, avokádo.

Vařili jsme základně rýži, fazole, polévky z pytlíku. Ráno jsem si dávala vložky někdy nasucho opražené, někdy s trochou mléka z plechovky. Voda, kafe, tang ovocný práškový koncentrát do vody. Lidé nám nosili kokosy s osvěžující kokosovou vodou. My tomu říkáme mléko, protože v Čechách jsou jen staré vyschlé kokosy se starou mléčnou vodou. Kokosová voda je vlastně kokosový olej, dá se na něm i smažit. Na chuť je to ovšem osvěžující zdravý nápoj. Když přijdeš k někomu na návštěvu tak tě posadí a utíká shodit nějaký ten kokos. Zručně ti ho mačetou oseká, a podá ořech otevřený. Pak spolu pijete coco. U mladých kokosů můžeš lžičkou vyškrábat i dužinu.

A ještě nám nosili juku, citrusy a banány zralé i nezralé. Parkrát i rybu a občas vajíčka. To vše jsme měnili za různé věci. Za kousek mýdla, trochu šamponu, trochu cukru, za sůl, za provazy, za petrolej do lampy atd. Přivezli jsme si s sebou jako sladkost oříšky v karamelu a to jsme si dávali ke kávě nebo když jsme měli za sebou zvláště krušné okamžiky.

Samaska

Do Samasky jsme přivezli kolem 10 kila rýže, 10 kilo cukru, 5 kilo fazolí, 60 pytlíčků na 60 litrů kávy, co nám zbyly české polévky v sáčku, ovocné nápoje v sáčku, 5 litrů oleje atd. Vaření a stravování v rodině byla úplně jiná kapitola, než dokud jsme byli sami. Druhý den po našem příjezdu do Samasky, bylo v místní církvi velké setkání pastorů. Přijelo asi 12 pastorů, ženy a děti, takže to pro nás velké množství jídla vydrželo sotva pár dní. Postupně jsme dokupovali rýži, cukr. Elida, tedy pastorova žena, je velmi pohostinná. Kdejaký pocestný jde okolo a staví se, dostane jídlo a kávu. Protože kolem pastorova domu vede důležitá stezka, lidí v chalupě bylo stále dost. Někdy se stavoval i jeden okultista co měl kolem cestu k nějakému léčiteli. Sednul si a mrmlal a mrmlal a pil přitom kafe z našeho hrníčku.

U pastorů jsem měla každý den čerstvě nadojené mléko. V té době už jsem byla druhý měsíc těhotná, ale nevěděla jsem to. Později jsem se dočetla, že kvůli listerioze nedoporučují lékaři žádné nepasterované mléčné výrobky. A já rovnou za tepla od krávy. A to jednou přivezli takzvanou smetanu až z Hondurasu. Má to chuť jako zakysaná smetana. Jenomže to bylo na loďce celý den na sluníčku v takové bandasce. Ale protože to byla vítaná změna, všichni (až na Zbynu) jsme se na to vrhli.

Jinak strava fazole, drcená rýže, juka, kafe. 2x až 3x denně to samé jídlo. Občas zabili slepici, nebo krůtu nebo prase u sousedů. Ale když člověk viděl jak se ty slepice živí z kravských a prasečích lejn a věděli jsme, že speciálně na vepřové po domácímu chované si máme dávat pozor, tak i když tě chtějí uctít tím nejlepším, vezmeš si trochu s modlitbou a důvěrou v Boha. Vezmeš si, abys neurazil, protože oni nám chtěli dát to nejlepší. Občas někdo upeče pečivo z kukuřice a kokosu. Je to dobré, ale taky tě to může pěkně prohnat. Vše jde z ruky do ruky a hygiena se neřeší, to už je to poslední. Po pár dnech jsem se na rýži a fazole nemohla ani podívat a chodila jsem spát raději hladová. Jednou jsme uvařili českou bramborovou polévku v sáčku a naši milí si do ní dali smažené zelené banány místo brambor. Moc si pochutnávali. Absolutní hit byly české pudinky v prášku.

Když jsem si ráno vařila vložky, děti na mě hladově a s nadějí koukali. Nedá se říct, vy máte svou rýži, nechte mi mé vložky. Je to, vy máte svou rýži a já se s vámi rozdělím o trochu vložkové kaše. No v rodině se 7 dětmi se to jídlo opravdu točí. Někdy děti plakaly. Maminko rýži, rýži. A než maminka uvařila další kotel rýže tak fňukaly a fňukaly.

Rýži si domorodci sami pěstují. Finky, tedy jejich políčka jsou často daleko v džungli. Jdou třeba 2-3 hodiny cestami v džungli a tam mají rýži, fazole, juku, banány, kafe. Poslední dobou se snaží pěstovat kakao na prodej. Je to dobrý artikl a kakao se v této zóně mimořádně daří. S rýží je dřina. Sázíš, sklízíš. Pak se suší a odháníš slepice a prasata. Takže třeba celé dopoledne měl chlapec na starosti stát u igelitu, na kterém se suší rýže. Sám se zakrýval před sluncem a neustále odháněl slepice a prasata. Pak se rýže nasype do tzv. uno a tluče se půl hodiny tlustou palicí tzv.tigni. Měla jsem co dělat, abych palici uzvedla. Po 3 minutách tlučení jsem měla mozol na dlani. Pálil, tak jsem toho nechala. Přišla maminka Elida a půl hodiny tloukla, aby se oddělila slupka od zrna. Potom se rýže čistí a pak se teprve vaří.

Hygiena

ale jíst neomytýma rukama člověka neznesvěcuje. podle Mat.15,20

Dokud jsme bydleli sami v Puluwas dařilo se nám udržovat několik ochranných pravidel mimo jiné, že návštěvám jsme pití nalévali do plastických kelímků od jogurtu. Jim se líbil ovocný obrázek a my zas měli stranou naše hrnky. Když jsme ale bydleli 3 týdny v rodině, to je něco jiného. Řekneš, to je můj hrnek a můj talíř. Ok. A pak začnou chodit různé návštěvy a pocestní a tvůj hrníček je všem k dispozici. Když si jednou Zbyňa všiml, že z jeho talíře žere prase, bylo po iluzi zachování pravidel. Téměř všechny ženy a dívky v komunitách Mayangna a někdy i muži a chlapci mají vši. Ne proto, že by byli líní se jich zbavit, ale nemají jak. Když přijdou na návštěvu a sedí se a povídá, tak jeden druhému občas přitom vybírají vši z hlavy. Když ti dají pochovat dítě, nebo tě poprosí, ať ho spící přenešeš do postele a děťátko ti s důvěrou položí hlavu na rameno, nemůžeš se moc odtahovat. Zbyněk měl svou hamaku na spaní zavěšenou na verandě. Děti si v ní s oblibou přes den hrály a někdy když nebylo kam si sednout, tak si do ní sedli návštěvníci. Někteří si v ní i chtěli zdřímnout, ale většinou si netroufli a půjčili si hamaku od místních. A ty jen myslíš na ty vlasy a na ty vši. Ve všech komunitách jsme desinfikovali difusilem ty, kdo chtěli. Byl to dobrý bod společenského kontaktu a lidé si pak s nadšením sdělovali, že je ty potvory už nekoušou. Vši můžeš chytit i v řece, kam si ženy chodí mýt hlavu. Blechy jsou snad všude. Občas i ve tvé hamace.

Latriny jsou v různém stadiu čistoty. Na latrině u našich hostitelů se válely učebnice v mayangna pro dospělé. Kdysi tam kdosi dodal spoustu těchto učebnic. Z roku 2009 s velkou slávou serie učebnic pro dospělé, jak se naučit číst a počítat. Když ale není toaletní papír, raději učebnice než nic. A tak se postupně spotřebovávají knihy, které měly sloužit ke vzdělávání národa mayangna.

Každý den se lidé chodí koupat do řeky a ženy perou prádlo. Prádlo se pere na skalnatých kamenech, větší kusy se o kameny otloukají. Nevím, k čemu to tlučení slouží, ale džíny a větší kusy hadrů se tlučou, až se to zvučně rozléhá do daleka. Já jsem prala sice v řece, ale na dřevěné valše. Zbyňa si šel taky prát a šel bez valchy. Zvládl to na kamenech. Jenom když si pak chtěl vzít suchou košili, zjistil, že jí chybí několik knoflíčků. Asi zůstali na skále v řece.

Nemoce

Byly to však naše nemoci, jež nesl, naše bolesti na sebe vzal, jeho jizvami jsme uzdraveni podle Izajáš 53:4,5

Díky Bohu, jsme tentokrát prošli náš pobyt relativně ve zdraví. Měli jsme s sebou léky české i místní a obvazový materiál, včetně šití. Většina skromného lékařského vybavení první pomoci je dar jednoho českého pastora lékaře. České léky bychom asi stejně pro místní nepoužili, protože je riziko, že kdyby se něco stalo, mohly by z toho být nepříjemnosti. Když jsme odjížděli, nechali jsme místním hodně obvazového materiálu a místní léky.

Zbyněk při pobytu v rodině měl průběžně průjem. Zřejmě z margarínu, na kterém se vaří. Oba jsme měli tělo plné boláků. Pavla víc. Zpočátku to vypadá jako kousanec od komára, ačkoliv žádný komár v tomto období není široko daleko v dohledu. Najednou máš kousanec a svědí a pálí a nic na to nezabírá. Ani petrolej, což občas používají místní, ani lékařský alkohol, ani masti, ani antibiotické masti. Vyznávali jsme Boží slovo, modlili se, ať nás Bůh toho zbaví. V noci jsem se budila bolestí. Připadala jsem si jako Job. Nic nepomáhalo. Takže to necháš být. Pak vyteče krev, udělá se strup, a když si ho strhneš, nebo se rozmočí v řece, místo se zanítí a teče hnis. Když se to zahojí, zbude tmavý flek na kůži. Tam, kde je kůže opálená je naopak flek bílý. Dodnes nevíme co to je. Někdo mluví o horské lepře, někdo říká, že to je hmyz z trávního porostu. Místní, když si je prohlídneš zblízka, mají bílé flíčky na rukou i nohou. Viděli jsme děti, co měli boláků plnou hlavu. Holčička co měla boláčky po celém tělíčku. My jsme měli štípanců nad míru. Říkali, že naše tělo není zvyklé a tak není odolné. Je pravda, že si tělo nezvyklo ani po několika týdnech.

Běžné nemoci jsou chřipka, rýma, kašel (teplotu měl ve vesnici kde kdo). Děti mají průjmy a mnoho parazitů. V Puluwas měli úplně malé dvou nebo tříleté děti obrovská nafouklá bříška plná červů. Stále nudle u nosu a někdy jim z očí tekla hnis. K tomu se přidává malárie a její skryté formy. I sem už pronikla rakovina. Pak různá hadí kousnutí. Někdy člověk přežije někdy ne. Je vysoká úmrtnost malých dětí (někdy jim rodiče ani nedají jméno, až když přežijí do jistého věku) a vysoká úmrtnost při porodech. Dále jsou lidé všelijak poznamenání od bitek (od mačety). Pak ještě hrozná záhadná nemoci, kdy někdo v momentě zčerná zničehonic a je na umření. Slyšeli jsme mnoho úžasných svědectví od křesťanů, jak je Bůh uzdravil z takových náhlých záhadných smrtelných nemocí. U nás by se asi taková svědectví natáčela na video a pouštěla pro povzbuzení víry. Tady je každý den o přežití a bez Ježíše není víra ani naděje.

Zbraně

Zbraně našeho boje nejsou světské, nýbrž mají od Boha sílu bořit hradby. Jimi boříme lidské výmysly 2Korinským 10:4

Jsme vyzbrojeni spravedlností k útoku i k obraně 2 Korinským 6:7

Přijměte meč Ducha, jímž je slovo Boží. podle Efezským 6:17

Nejpoužívanější pracovní nástroj je mačeta. Krájí se s ní jídlo, seká se s ní dřevo, prosekává se cesta džunglí, seká se s ní vysoká tráva, aby v ní nebyli hadi, zabíjí se s ní slepice i prasata, osekává se s ní bidlo v loďce, slouží jako páčidlo, i opora v blátivém terénu. Dále se na lov používají pušky. Nože a revolvery jsou spíše osobní zbraně. V Puluwas měli muži tzv lanzas silencio neboli tiché zbraně. A to byli opravdové indiánské luky a šípy. Luk je dlouhý asi tak 180 cm. Šíp je asi 50cm dlouhý. Tvoří ho lehký dřevěný prut, na konci je asi 20 cm železný hrot a na špičce má 2 půlšípky za sebou, každou na jinou stranu. Loví se s ním ryby, opice, ptáci a různá zvířata. Dostřel je údajně 50 metrů do dálky i do výšky. Škoda, že nemáme fotky.

Když jsme pluli na loďce s náčelníkem a jeho bratrem, muži mezi bidlováním lovili ryby. Bylo to vzrušující vidět, jak čisté a sehrané pohyby mají při lovu na vratké loďce. Namířit šíp a už sviští nad vodou. Nachytali tak několik ryb.

Komunikace

Jak líbezné je, když po horách jdou nohy toho, jenž poselství nese a ohlašuje pokoj, jenž nese dobré poselství a ohlašuje spásu, Izajáš 52:7

Protože není telefonní signál, ani pošta, informace se předávají ústně, nebo se posílají vzkazy po poslovi. Posel jde pěšky, nebo jede na koni, nebo jede loďkou. Nezbyvá ti než důvěřovat, že tvůj vzkaz buď předá, nebo vyřídí ústně. V některých komunitách je rádiová vysílačka. Ani ta není spolehlivá, protože někdy se prostě spojení nepodaří.

Potřebovali jsme dát důležitou zprávu pastorovi z Ayapalu. Nejbližší rádio bylo hodinu pěšky džunglí. Nejdřív jsme poprosili chlapce, aby do vesnice zašel, zavolal a zprávu předal. Spojení se nepodařilo navázat. Další den tam jel jiný chlapec na koni. Vrátil se opět s nepořízenou. Nakonec jsme se tam vypravili sami. Doprovázel nás Juaníto, jeden z 6 pastorových synů a šla s námi i Jiskra. Zbyněk si stezku v pralese užíval. Vzal si s sebou mačetu a sekal okolo sebe i nad sebou, aby se učil s mačetou zacházet. Stezka byla celkem pohodlná. Když ale prší, je to blátivá klouzačka. My jsme to šli hodinku a půl. Přeci jen se trochu dusně dýchalo a točila se mi hlava. Pak jsme se pokoušeli asi půl hodiny spojit s Ayapalem a nakonec jsme tam nechali napsanou zprávu, kdyby se spojení podařilo později. A zase šli hodinu a půl stezkou v džungli zpět.

Asi 3 hodiny svižné chůze ze Samasky, je San Andres. To co jdou místní 3 hodiny, bych možná sotva ušla. Dostali jsme dopisem po poslovi zprávu, že se máme nutně do San Andres dostavit, kvůli důležitým dokumentům k povolení naší budoucí misijní práce v rezervaci. Takže jít tu štreku džunglí pro mne bylo nepředstavitelné. Můžeš jet loďkou a bidlovat, což je asi 4 hodiny tam a 4 hodiny zpět. A rozhodně nejsme schopní bidlovat. Zbyněk se to učí, ale zatím spíš přitřukává. Takže nakonec jsme jeli loďkou s motorem. Což je sice jen hodinka, ale za benzín tam a zpátky dáš skoro 500 Kč. Během 20 minut se vyřídilo vše potřebné a zase jsme jeli zpátky. Telefonem, faxem, emailem by to bylo pohodlnější a levnější, ale zas by člověk přišel o ten výlet na řece.

Ještě o komunikaci mezi lidmi. Ivania dcera náčelníka, co se vrátila do Puluwas s 5 denní holčičkou, přišla na návštěvu. Nosila jsem jí něco málo na přilepšenou. Cukr, vložky,

čaj, kukuřičný nápoj. Přišla k nám, sedla si venku pod stříšku. Po obvyklém pozdravu jsem se zeptala, co chceš? Nic. Proč jsi přišla? Odvrátila hlavu a dívala se někam do dále. Mlčela a mlčela. Chceš cukr? Jo. Vzala si cukr a zas odešla.

Ženy

Jako muže a ženu je stvořil, požehnal jim a v den, kdy je stvořil, dal jim jméno Adam (to je Člověk). Genesis 5:2

Mužům se tu španělsky říká varon, což znamená muž. Ženám se mezi domorodci říká embra, což znamená samice. Takže žena běžně řekne např. mám 12 dětí, 8 mužů a 4 samice. Na ženy se tu takto pohlíží. Jsou na světě proto, aby uspokojily a obsloužily muže a rodily děti. Rodit začínají ve 12-14 letech a není výjimkou, že některé ženy mají 15-20 dětí. Elida, žena pastora, u kterého jsme 3 týdny bydleli, porodila prvního syna ve 13 letech. Teď má 1 dcerku a 6 synů. Antikoncepce je prý hřích proti Bohu a operace sterilizace už je neodpuštělný hřích. Často už ženy další děti nechtějí, ale co mají dělat? Muži jsou často násilní, ženy bijí a nějaké plodné či neplodné dny je nezajímají.

Ženy mayangna rodí mlčky. Ani nepláčou. Odmalička se jim vštěpuje, že by to byla ostuda při porodu plakat, nebo sténat nebo vydávat zvuky. Doktoři v centrech zdraví je prosí, ať si uleví a pomohou tak porodu, ale ony ne. V tichosti porodí.

Jejich den začíná brzo ráno. Ještě před svítáním. Kolem 5 hodiny ráno. Nasbírají a naštipou dřevo, rozdělají oheň a začnou vařit kávu, rýži. Obslouží muže, děti, uklidí kuchyň umyjí nádobí, začnou vařit fazole a další rýži, postarají se o děti, učešou je apod. Tlučou rýži, což je dřina. Jdou do řeky prát a při té příležitosti se umyjí. Nanosí vodu někdy i ze vzdálených míst. 15 litrové kýble vody nosí na hlavě. A tak rychle uteče den. V 18 hodin se setmí. Něžtěžují si, nenaříkají a jsou velmi statečné a fyzicky i psychicky silné.

Marie naše pomocnice v Puluwas

Marie je mladá svobodná maminka. Má asi šestiletou holčičku. Je po rodičích napůl mayangna a napůl meztizo tedy španělka. Mluví dobře oběma jazyky. Nějakou dobu žila ve velkém městě, takže byla jiná než ostatní ženy z vesnice. Hned při její první návštěvě jsme jí dali náš letáček o uctívání Marie a svatých a o tom, že modláři budou v ohnivém jezeře. Řekla, že v srdci ví, že máme pravdu, ale ona nemůže jen tak změnit svůj život v silně katolické vesnici. A navíc je v kostele vedoucí žen a je diakonka za ženy. Takže jako žena má vysokou funkci a autoritu.

Při další příležitosti nás prosila o modlitbu. Že kdysi byla v Amaku očarována. Jak už víte Amak je vlastně nejbližší vesnice od Puluwas. Taky je to jakési hlavní město lidu mayangna na řece Bocay. Má 1 200 obyvatel. Nedávno byla v nikaragujské televizi reportáž dokonce až z Amaku o záhadné nemoci. Říkají tomu crisi siknis. Jednalo se o boj mezi čaroději a nemoc byla vlastně démonská. Marie nám vyprávěla, jak jí také očarovali a že z jejího břicha ústy vycházelo kamení, hřebíky, plechovky, pet lahve atd. měla horečky a ležela v posteli. Už prý je to mnohem lepší, ale pomáhá jí jen modlitba. Když se modlí, aby jí

Ježíš pomohl. Vzhledem k tomu, že Marie mluví i španělsky, jméno Ježíš Kristus používá. Chtěla, abychom jsme se za ní modlili, aby jí ustaly bolesti břicha. Řekli jsme jí dobře, ale musíš se tedy vzdát veškeré lži, kterou tady d'abel používá. Jsi ochotná vydat svůj život Pánu Ježíši Kristu a Jemu jedinému sloužit? Přestat uctívat Marii a svaté a přestat tak sloužit otci lži? Marie řekla, že ještě není připravená. Dali jsme jí nový zákon a ukázali, kde je modlitba spasení a řekli jí, ať přijde kdykoliv, až tedy bude připravená.

Její maminka i tatínek byli v době našeho pobytu na sklizni kávy. Marie o nich hezky mluvila a my se těšili, až se s nimi seznámíme. Maminka je prý vedoucí nedělní školy v kostele. S maminkou i otcem Marie jsme se seznámili poslední dny našeho pobytu. Maminka k nám byla velmi chladná a nepřátelská. Dali jsme jí míče pro nedělní školu. Tatínek byl o hodně otevřenější a jasně jsme s ním mohli sdílet evangelium a potřebu rozhodnutí. Marie náhle odjela bez rozloučení. Odjela na pár dní a za naší přítomnosti už se do Puluwas nevrátila. Zbyněk říkal, že jí odklidili z našeho dosahu. Setkali jsme se s ní později na chvíli v Amaku. Sloužila tam ve vážené rodině toho muže, který je za mayangna ve vládě. Řekla nám, že jí přijali do domácnosti a že s nimi odjede na rok do Managui.

Dárky

Dar otvírá člověku dveře, uvádí ho i k velmožům. Přísloví 18:16

Vešli jsme s sebou sešity, propisky a tužky jako dar místním školákům v Puluwas. Pak igelitovou tašku plnou sladkostí, to byl dárek od jedné sestry z církve. Dary pro náčelníka a důležité osoby (provazy, petrolej, brousek na mačetu, zapalovač), 20 kusů evangelia podle Jana, 2 kvalitní míče na fotbal a pro holčičky, papíry, pastelky, různé drobnosti z Čech, korálky a suvenýry.

Hned na začátku jsme zjistili, že budeme potřebovat hodně moudrosti od Ducha svatého jak a komu dary předat. Aby se třeba dary pro děti neodvezli z vesnice a nezpeněžili někde v jiné vesnici. Aby míče sloužili všem a ne jen pro část vesnice. Aby u předání bylo více osob jako svědků. Aby nikdo neřekl, že si děti kupujeme cukrátkama apod. Takže člověk by i rád dovezl třeba pytle oblečení pro děti, nebo holinky, boty, ale není snadné takovou pomoc předat. Může se stát, že pomoc předáte několika důležitým osobám a věci zůstanou v jejich rodinách nebo s věcmi kšeftují a pomoc pro děti propijí hrdlem.

Chtěli jsme dary pro děti oficiálně předat za přítomnosti náčelníka, a všech vedoucích a důležitých osob, ale nějak to házel jeden na druhého a nikdo s tím nechtěl nic mít. Nakonec jsme dary předali, každému důležitému něco. Někdy proti podpisu a někdy veřejně.

I když pro nás Marie zpočátku pracovala, prala nám prádlo, nosila vodu, vnímali jsme, ať jí neplatíme peníze. Měli jsme s sebou kasičku plnou drobných mincí právě pro tento účel. Nebyl problém jí zaplatit, ale měli jsme jistotu, ať nedáváme žádné peníze a měníme za věci, o které si řekne. Trochu petroleje, cukr, sůl, polévku v sáčku, trochu šamponu, kousek mýdla apod.

Když pak katolický kazatel cestoval po okolních vesnicích a rozhlašoval o nás, že ti bílí antikristi rozdávají lidem dolary, aby si je koupili na svou stranu, nebyl ve vesnici žádný,

ani jeden člověk, který by mohl říct, že jsme mu dali nějaké peníze. Ani jednu cordobu a dětem ani jedno cukrátko.

Když jsme nedobrovolně z Puluwas odjížděli, poslední den jsme rozdali mnoho věcí. Hrnce, talíře, kelímky, lžíce, nůž, kýble na vodu (základní věc pro pitnou vodu), umyvadlo, hodiny, petrolej, řetězy, zámky, igelity, provazy, lopatu, jednu hamaku, kterou jsme kdysi dostali, oblečení, jídlo, hygienické potřeby, zdravotnické potřeby. Nechali jsme shromáždit lidi a každý něco dostal.

V Samasce jsme pak nechali jeden z velkých zamykacích barelů, kompletní úplně novou kuchyň, tedy dvouvařič a plynovou bombu. Elida byla nadšená, že může ráno vařit rychlé kafe, dřív než rozdělá oheň. A její muž jezdívá lodí do města, takže může pak plynovou bombu měnit. Nechali jsme tam mačety, a většinu od všeho co nám zbylo. Oblečení, jídlo, zdravotní potřeby, kuchyňské potřeby, hygienické potřeby. Mojí lehkou dřevěnou valchu z Managui jsem si ponechala.

Naše Jiskra

Jiskra je kříženec vlčáka a rotwailera. Má krásnou psí masku a je docela velký pes. Pořídili jsme jí proto, aby budila respekt a abychom měli alespoň částečnou ochranu v komunitách na řece. Už když jsme si jí přinesli domů ve 2 měsících, vysvětlili jsme jí, že je misionářský pes a že proto se narodila. Že bude hodně cestovat a bude si muset zvyknout, že nebude stále s námi. Už jako malé štěňátko byla 2x na fince u veterináře několik dní bez nás. Vždycky, když jsme jeli na výpravu. Byla ještě malá a zbytečně by se vše komplikovalo. Teď, když jsme odjížděli v prosinci, bylo jí 6 měsíců. Byla milá, přátelská a vůbec ne ostrá. Zvyklá být stále s námi, hrát si, mazlit se. Zbyněk s ní v Jinotega chodil na dlouhé procházky. Jiskra se chovala k lidem většinou s důvěrou, jako že všichni jsou určitě hodní. Nechala se hladit od sousedů a od dětí.

Do Ayapalu se jede autem asi 6 hodin. Vezl nás náš pastor Juan, takže Jiskra si pohodlně hověla Zbyňkovi na klíně. V Ayapalu na zahradě místního pastora jí moc zajímali slepice a líbilo se jí, že před ní utíkají. Pastor nic neříkal, ale když lítalo peří, museli jsme jí usměrnit proutkem a přivázat. V noci tam kde jsme spali, přišel nějaký muž. Prý bratr. Že tam bude spát s námi. Měli jsme tam všechny věci, peníze, doklady. Jiskra na něj strašně štěkala, vůbec se jí nelíbil. Tady si bratr říká kdekdo. Řekli jsme mu, klidně tu spi, ale jestli se k nám v noci přiblížíš, nejsme zodpovědní za to, co ti pes udělá. Jiskra si lehla pod naše hamaky a byl klid.

Na loďce byla nervozní. Nechtěla v loďce stát, protože na dně se stále přelévávala voda sem a tam, takže jsme jí střídavě měli na klíně. Pořád musela být na řetězu, jinak měla tendence vystupovat za jízdy. Věděli jsme, že jí čeká mnohé nebezpečství. Na řece a u řeky jsou to hlavně kajmani. Neútočí ani tak na lidi, ale na psy často. V komunitách, i když byla stále s námi, si zas musela dávat pozor na lidi. Psi se běžně kradou, nebo je někdo otráví. Nenechávali jsme jí na volno. Měla tendence honit prasata a chtěla si s nimi hrát. Když štěkala na stádo krav, občas se krávy výhrůžně rozeběhly proti ní. Pro její milou povahu jsme měli strach, hlavně aby nám jí neukradli. Několikrát za den jsme jí opakovali, že v Puluwas

jsou všichni naši nepřátelé a ať štěká a chrání sebe i nás. Viděli jsme malého chlapce s lasem, jako když jde chytat krávu nebo koně. Zkoušel chytat naší Jiskru.

Jiskra byla skvělá od samého začátku našeho pobytu v Puluwas. V noci hlídala, štěkala, když někdo obcházel okolo. Spala pod našimi hamakami. Přes den jsme jí museli často zavírat před chtivými zraky případných zlodějů. Budila velkou pozornost. Chtěli jí koupit a vůbec Jiskra lidí moc zajímala. Ale vydobyla si pověst ostrého psa. Když po ní děti tajně házeli kameny anebo házeli kameny na střechu školy a do pletiva ve stěnách, příště už je Jiskra vyštěkala z dálky. Po vánocích do vesnice dorazili pytle potravinové pomoci. Uložili si je u nás ve škole. Když si pak pro ně náčelník a muži přišli, Jiskra myslela, že je to naše a že nám to berou. Zbyňa jí musel držet vší silou, jak štěkala a bránila pytle.

Nemohli jsme jí moc pouštět ze řetězu. Měla tendence poznávat širší okolí a vzhledem k tomu, že za plotem školy začínala divoká džungle, bylo nebezpečí, že se zaběhne a už jí nenajdeme. Nikdy jsem ani nezkoušela jít do džungle jen tak. Respektovala jsem, že je to území hadů a divoké zvěře. Jiskra budila pozornost mimo jiné i proto, že všichni místní psi jsou podvyživení, a vůbec nemají jiskru. Kdekdo do nich kope. Malí děti je jen tak z kratochvíle bijí pěstmi. Takže místní psi jsou zkrátka zlomení. Hlírají dům, pomáhají při lovu, ale jinak jsou úplně k politování. Takže Jiskra veselá a hrdá byla mezi nimi jako královna.

Po té, co nás vyhnali z Puluwas, jsme 3 týdny bydleli v komunitě Samaska. Komunita má jen několik rodin asi 10 domů a všichni jsou příbuzní. Bydleli jsme v rodině pastora a Jiskra tam poprvé mohla být bez řetězu, bez obojku úplně na volno se pohybovala svobodně. Naučila se, být u domu, chodila s námi k řece, když jsme se šli koupat nebo prát. Pomáhala nahánět dobytek. Chodila na volno džunglí, když jsme šli do vedlejší vesnice. Doprovázela Zbyňka do džungle, když šel na juku. Doprovázela i starší děti, takže pastorovu rodinu přijala do své smečky. V domě mají psa podobného Jiskře. Zezačátku si s ní vůbec nechtěl hrát, ale nakonec ho získala. A tak jsme s radostí pozorovali, jak si spolu hrají a perou se jako děti. Hned v 5 hodin ráno Jiskra vzbudila Bataliona a začali se honit a kočkovat jako psi.

Už dávno předtím jsme přemýšleli, co uděláme s Jiskrou až budeme muset cestovat do Managui a být tam nějaký čas kvůli dokumentům. Dost na tom, že člověk sám hledá, kde by hlavu složil, natož ťukat na dveře s Jiskrou. Když jsme viděli, jak je Jiskra v Samasce šťastná, bylo nám jasné, že by to bylo nejlepší místo pro ní. Místo, kde by na nás počkala, až vše zařídíme a zas se na nějaký čas vrátíme na řeku. Navíc nám řekli, že psy do autobusu neberou, že je dají do tašky a hodí mezi zavazadla na střechu. 7 hodin jízdy po horských cestách s Jiskrou uvězněnou v tašce na střeše autobusu, to byla hrozná představa. Domluvili jsme se tedy s pastorem Fanorem, že jí v Samasce necháme, že se nám o ni budou dobře starat. Že jim bude dobře sloužit a oni do ní nebudou kopat a budou jí mít rádi.

Jiskra byla zvyklá být s námi jako člen naší rodiny. Brávali jsme jí v Jinotega i do církve. Někdy se Zbyňkem odpočívala v hamace a Zbyňek s ní dělal psí kusy. Věděli jsme, že to bude těžké pro ní i pro nás. Ale taková je naše misie. Zatím my sami nemáme nikde zázemí a stálější domov. Stále jsme na cestách. Modlili jsme se, ať k Jiskře Bůh mluví. Tak jako mluvil k oslici, k velrybě, k červovi, k havranům. Ať jí řekne, že jí neopouštíme, ale že jí máme rádi a vrátíme se pro ní. Vždycky, když jsme někam odjížděli loďkou, Jiskra hrozně štěkala a jednou za námi skočila i do řeky a plavala za námi. Když jsme odjížděli doopravdy ze Samasky, jen tiše stála uvázaná na řetěze a byla úplně tichá. Věřím, že k ní mluvil Bůh.

Původně jsme mysleli, že bychom do budoucna měli v Samasce domek a z něj vyjížděli na misijní výjezdy na řeku do jiných komunit. Že bychom v Samasce vždy byli několik měsíců a pak jeli na čas do města. Už když jsme odjížděli, bylo mi jasné, že pro mě to není moc reálné, protože pro moje tělo pobyt v rezervaci není snadný. Boláky a jizvy na kůži, z jednotvárné stravy se někdy až zvedal žaludek a někdy jsem raději nic nejedla a měla hlad. A to jsme nevěděli, že už jsme vlastně 3 a naše zaslíbené dítě je na cestě. Takže to ještě trochu mění situaci. Jiskra odvedla skvělou práci v Puluwas a měla podíl na naší ochraně. Víme, že nás ochránil Bůh a Jiskra s ním spolupracovala. Moc se nám po ní stýská, až slzy vyhrknou. Často na ni myslíme a moc nám chybí. Patří k nám. Ale jsme v misii Ježíše Krista. A Jiskra to ví. Není jakýkoliv obyčejný hlídací pes. Narodila se pro misii. Misie je o oběti a bez oběti na oltáři není oheň z nebe.

Vybízím vás, bratři, pro Boží milosrdenství, abyste sami sebe přinášeli jako živou, svatou, Bohu milou oběť; to ať je vaše pravá bohoslužba. Římanům 12,1

Bible říká, žea všichni jsme bratři a sestry.

A vězte, že ve své trpělivosti vám Pán poskytuje čas ke spáse, jak vám napsal i náš milý bratr Pavel podle moudrosti, která mu byla dána. Mluvil tak o tom ve všech svých listech. Některá místa jsou v nich těžko srozumitelná a neučení a neutvrzení lidé je překrucují, jako i ostatní Písmo, k vlastní záhubě. Ale vy, milovaní, protože to víte předem, strážte se, abyste nebyli oklamáni svodem těch neodpovědných lidí a neodpadli od vlastního pevného základu. 2 Petrův 3:15-17 Ovšem pevný Boží základ trvá a nese nápis 'Pán zná ty, kdo jsou jeho' a 'ať se odvrátí od nespravedlnosti každý, kdo vyznává jméno Páně'. 2 Timoteovi 2:19

V komunitách mayangna se mluví jazykem mayangna. Vždy jsou v komunitě lidé, kteří mluví španělsky. Někteří mluví dobře, protože některý z jejich rodičů je meztizo tedy nikaragujec mluvící španělsky. Někteří domorodci mluví španělsky jen částečně, hlavně kvůli obchodu a cestování. A mnozí nemluví španělsky vůbec. Ještě stále je mnoho domorodců, kteří neumí číst ani psát.

Protože Písmo v jazyce mayangna neexistuje, při bohoslužbách ať katolických nebo evangelických se čte ze španělské Bible, někdy z Bible tuahkas což je jazyk mayangna, žijících na atlantickém pobřeží. Tento jazyk je velmi rozdílný od mayangna na Bocayi. Ve chvíli, kdy se čte z Bible, mnozí nerozumí nic. Potom kazatel káže buď mayangna nebo španělsky. Ti co neumí španělsky, nebo neumí číst, jsou odkázáni na to, co jim kdo řekne a tomu věří. Takže je mnoho lží a zmatků ohledně toho „co říká Bible.“ A lidé tvrdí ty nejhorší a nejlegračnejší nesmysly a tváří se přitom vážně. Někdy člověk musí zadržet úsměv a vážít slova jak říct, že to tak není. Byli by ochotni se nejen přít, ale hájit ty nesmysly i násilím. Nejsmutnější na tom je, že to často není vina samotných lidí, ale zodpovědní jsou ti, kteří káží Slovo a vykládají ho.

Jeden ze starších z evangelické církve z Amaku nám vážně řekl, že evangelíci i katolíci jsou hříšníci, a vstupem do nebe se stanou svatí a naše hříchy tam shoří na uhlí (tady

uhlí neznají). Prý je to tak v Bibli. Jiný zapálený evangelík se hádal s katolickými kněžími, že Ježíš byl první evangelík. Většina evangelíků si myslí, že být evangelíkem znamená nechodit do kostela, nemodlit se k Marii a svatým a při bohoslužbách hodně skákat a tleskat a křičet. Pořád dokola křičí: Kdo žije? Kristus. Výkřik veselí. Jůůů. Válečný pokřik Hůůů. Takže někdy přijdou evangelíci do katolické vesnice, udělají co nejhluchnější tzv culto, neboli shromáždění a očekávají, že ti prostí zbožní lidé, zanechají chození do kostela a přidají se k evangelíkům. Přitom ti lidé nerozeznají pravici od levice, Boží slovo vůbec neznají a nechápou, proč by měli nechat uctívání svatých a skákat a křičet a tleskat.

Jeden z katolických kazatelů v Puluwas například kázal, že je Boží vůle, aby lidé v Puluwas byli chudí a že to je zbožnost a pokora. Všichni delegáti Slova v Puluwas kážou katolické pojetí křesťanství. Na bohoslužbě je krátké slovo z Písma a pak víc než půl hodiny všichni klečí a dokola opakují zdravas Maríia.(Luk.1,28) mezitím zpívají Marii oslavné písně a spas nás Maríia. Taky stále dokola vyznávají, že jsou hříšní hříšníci a že pokorně prosí o odpuštění, protože jsou prostě stále padající do hříchu. Takže takhle se vidí a takhle žijí. V sobotu a v neděli do kostelíku a od pondělí do soboty pijí, perou se, berou si cizí ženy, protože oni za to nemůžou, oni jsou přece jen slabí, ubozí hříšníci.

Některí nás ve vesnici oslovovali sestry nebo bratři a já jsem jim občas vysvětlovala, že nejsem jejich sestra, protože nemáme stejného Otce. To že věří lžím o uctívání Marie, že jí nazývají pana navzdory jasným veršům z Bible, (Mt.1,25, Mt.13,55, Gal.1,18, Mk.6,3, Sk.1,14 atd), to že věří tomu, že Bohu se líbí jejich uctívání svatých a jejich modlářství, sošky a obrazy. To všechno je lež proti Božímu slovu. A je psáno, že ďábel je otec lži. Takže tím, že jdou po lživé cestě modlářství, znamená, že mají jiného Otce než my. Navíc tato cesta vede do ohnivého jezera, tam kde skončí i otec lži. Bolelo mě srdce vidět, jak slepě a oddaně lidé věří lžím a myslí si, že to říká Bible. Protože oni sami si nemohou přečíst a porozumět španělsky co skutečně říká Bible. A to mě bolelo ještě víc. Protože každý člověk na tváři země, muž nebo žena nebo dítě má právo znát Boha Stvořitele, Otce. A Syna Spasitele, Ježíše Krista Vykupitele. Znat Otce i Syna ve svém rodném jazyce. Tedy znát Boží slovo ve svém rodném jazyce. Protože zástup ze všech ras, kmenů jazyků a národů, musí stát před trůnem a před tváří Beránkovou, oblečení v bílé roucho, aby se naplnilo Písmo (Zj.7,9).

Jestli si někdo vybere následovat cestu modlářství i po té co zná pravdu z Písma, to je jeho věc. Ale jestli někdo nemá přístup k Božímu slovu a je závislý na tom co mu kdo řekne, pak tedy potřebuje slyšet Boží evangelium a potřebuje slyšet Pravdu z Božího slova a ne nauky lidské. Protože Pravdu Božího Slova dosvědčuje Duch svatý a tato Slova jsou duch a jsou život. A Boží Slovo dává život a přináší nové narození, novou přirozenost, přináší svobodu, uzdravení, odpuštění a očistění od hříchu. Pravda Božího slova, evangelium, přináší požehnání a věčné ovoce.

Nejcharizmatičtější z katolických kazatelů tedy delegátů slova, Písmo sotva znal. Byl to prolhaný člověk. Ze strachu před námi, ze strachu z Pravdy, snad že by přišel o své postavení a moc nad lidmi, putoval po okolních vesnicích. Rozhlašoval, že do Puluwas přišli bílí antikristi a že mají velké barely plné dolarů a tak si kupují lidi a získávají je na svou stranu. Ten člověk nám ve své horlivosti proti nám, připomínal Saula před obrácením. Ďábel se nám postaral o pověst široko daleko. Takže někteří přijížděli, aby nás viděli a zkoušeli.

Ale mnohem smutnější bylo vidět, jak lež pracuje ve vesnici proti lidem samotným. Mezi sebou se lidé obelhávají, okrádají, navzájem proti sobě čarují, bijí se mačetami atd. Mají

strach a nedůvěru jeden k druhému, kradou si ženy, někdy mají více žen po různých komunitách. Následky života ve lži dokonce ve jménu Boha a ve jménu Ježíše Krista, jsme viděli na každém kroku. V Puluwas bylo malé stádečko vychrtlých krav, které se celý den pásli na štavnaté zeleni. Ale nedávali téměř žádné mléko. V chudých chatrčích lidé, ženy i děti spí na holé prkenné nebo bambusové podlaze na noc přikryti kusem hadru. Nemají často ani hamaku, ani postel ani deku. Děti chodí nahaté, s vybouleným bříškem protože jsou plní parazitů. Hrají si s kravinci a jsou stále špinaví s nudlema u nosu. Tělíčka plná otevřených boláků a vředů. Zbyněk pracoval 12 let mezi bezdomovci v pražských ulicích a řekl, viděl jsem leccos, ale něco tak strašného jsem neviděl nikdy. Nedá se to slovy moc popsat. Můžeš o tom číst, můžeš to vidět na fotkách, ale dívat se na to na živo je něco jiného. Mnozí se tomu raději vyhnou.

Ve vesnici ti všichni řeknou, že jsou křesťani, a že za to nemůžou, že tak padají do hříchu. 2x v týdnu ve všední dny a v sobotu a v neděli jdou do kostela. Odříkají tam kající liturgii a vyjdou ven a hřeší a hřeší. Snad se Bůh nad nimi slituje. O novém narození a novém stvoření a svobodě od hříchu jim nikdo neřekl. Často nám s takovým úlisným tónem říkali, jsme tak chudí. Och jsme tak chudí. A co jste nám přivezli? A co my můžeš dát? Říkala jsem jim, jste tak chudí, protože žijete v prokletí a v prokletí žijete, protože činíte lež a nechcete slyšet ani činit pravdu.

Přicházeli za námi na návštěvu a různě nám strojili léčky. Jedna rodina přijela až z Amaku . Otec, syn a stařena. Znali jsme je od vidění už z předešlých výprav. Přijeli s tím, že si nás přišli poslechnout. Napadlo mě, že je poslali katoličtí delegáti z Amaku. Zbyněk s nimi mluvil, že ďábel se převléká za anděla světla a že lidé mayangna mají dvě tváře. Jednu přátelskou navenek a zlou vevnitř. Oni se jen usmívali a říkali, kdyby jen dvě tváře. A přitom očima slídili, jak by nakoukli do našeho příbytku, a jak by nám ukradli nebo odlákali našeho psa. Říkám, podívej, jak jste zlí, jak vás drží hřích. Posloucháte Boží slovo a přemýšlíte, co zlého byste nám udělali. Jednu ruku jste nám podali, druhou byste nás nejraději okradli. A stařena dodala a třetí zabili. Stařena se nám snažila nahnat strach. Řekla mi, tak jako zabili Ježíše, tak se stane každému, kdo chce kázat pravdu. Já jí řekla, nebud' hloupá, když zabijí a umlčí nás, přijdou další. A hlasy, které slyšíš v noci, budou tě trápit a nedají ti pokoje. Úplně to s ní trhlo. Ti lidé se pokládají za křesťany. Chodí přece pilně do kostela.

Uvědomili jsme si, že veškeré naše studium Bible, škola Domata, následné napojení se službami kde se káže zjevené Boží slovo, roky a roky nad různými biblickými pravdami, studium jména Ježíš Kristus, letáčky pro svědky Jehovovy atd. to vše nám pomohlo věřit, projít, a hlavně stát v pravdě Božího slova.

Tajemství jazyka mayangna a nesmyslné, neexistující křesťanství ve jménu miniotce.

Proto ho Bůh vyvýšil nade vše a dal mu jméno nad každé jméno, aby se před jménem Ježíšovým sklonilo každé koleno - na nebi, na zemi i pod zemí -a k slávě Boha Otce každý jazyk aby vyznával: Ježíš Kristus jest Pán. Filipským 2,9-11

V jazyce mayangna NEEEXISTUJE jméno JEŽÍŠ KRISTUS. ďáblu se podařilo toto jméno lidu mayangna ukrást a nalhal jim, že mohou být spaseni ve jménu malého otce. Kandidáti slova, kteří káží v katolických kostelech, znají katolické doktríny a otčenáš a zdrávas Maria, ale neznají jméno Ježíše Krista. Zvěstování anděla pro ně končí větou zdrávas Maria, milostí zahrnutá, Pán s tebou. To že anděl Marii také řekl, dáš mu jméno Ježíš, k tomu už nedošli.

Marie má své jméno, svatý Petr i Pavel mají svá jména, Jidáš má svá jména, ale Ježíš je bezejmenný Papang mini. Papang znamená Otec. Dawan znamená Bůh. Papang mini znamená Ježíš Kristus. Jak může být Ježíš Papang když nemá děti? Denis, který mluví dobře mayangna i španělsky nám vysvětlil, že vlastně Boha mají jako dědečka a Ježíše Krista jako jejich Otce. V představách mayangna křesťanů je Ježíš Kristus jejich otec a oni jsou děti Ježíše Krista. Přitom v bezejmenném malém tatínečkovi nemůže být NIKDO spasen, uzdraven, zachráněn, nemohou být nikomu odpuštěny hříchy, nemůže být vyslyšená modlitba, a v papang mini se démoni ani nepohnou, natož aby byli vyhnáni z trápeného člověka.

Ukradli jméno Ježíše Krista. Hrdí na to, že oni přece nebudou používat ve svém jazyce to, co používají španělé, nebo miskitos. Oni jsou přece mayangna. Paradoxní a zoufalé je to, co jsme zažili v Amaku. Pastor Silvestre odešel z místa pastora, protože se po 2 letech biblického studia vrátil pastor Gregorio. Gregoria známe z našeho pobytu mezi studenty. Gregorio studoval 2 roky universitu Martina Lutera školu Asambleas de Dios. Jeho studia podporovalo mnoho jiných pastorů. Má titul a vrátil se před vánoci velmi okázale do církve v Amaku. Odpoledne jsme spolu mluvili o naší touze pomoci s překladem alespoň nového zákona do jazyka mayangna. Hned nám vysvětlil, že on je ten jediný kompetentní a že může začít hned, co vše k tomu potřebuje a kolik mu budeme platit na hodinu. Mluvil o tom, že nějaké překlady někde revidoval a dostával 30 dolarů na hodinu. Řekli jsme, že to ještě musíme promyslet a nechali jsme to být. Bylo nám jasné, že tento způsob není to, co nám hoří v srdci.

Večer bylo shromáždění a pastor Gregorio, aniž by mi cokoliv předem řekl, uprostřed shromáždění oznámil, že budu kázat. Dobře pastore, ale ty budeš překládat do mayangna. Kázala jsem o významu jména Ježíš, protože bez tohoto jména není spasení. O významu jména Kristus, protože na Kristu je zbudovaná církev, kterou brány pekla nepřemohou. A jedině v Kristu jsme nová stvoření a proto jsme křesťani. Vyvětlila jsem jim, že Ježíš nikdy nic neměl se ženou a už vůbec není tatínek. Vysvětlila jsem jim, že každý z nich má 3 nebo více jmen a nikdo jim je nemůže ukrást. I když pojedou do Afriky nebo do Japonska v jakémkoliv jazyce stále budou mít své jméno. Už během kázání pastor tvrdošjně tam kde jsem řekla Ježíš, používal papang mini. Ještě, že jméno Jesus rozumí i mayangna, kteří

nemluví španělsky. Když jsem začala mluvit jasně o tom, že křesťanství ve jménu papangmini nefunguje, že musí používat jméno Jesucristo nebo Jisas Kraiss, pastor se se mnou začal zhurta dohadovat, že tomu nerozumím, oni jsou přece mayangna a pro ně je Ježíš papang mini a hotovo. Druhý den když mu vychladla hlava, přišla jsem za ním a stranou od lidí jsem mu řekla, k čemu ti je tvé studium, když nemáš Ježíše? A jak chceš překládat Nový Zákon bez jména Ježíš? Za to ti nikdo nedá ani zlámanou grešli.

Nikdy jsem se nesetkala s tím, že by ukradli jméno Ježíše Krista. Marie, Petr, Pavel i všichni papežové mají svá důležitá jména. To mocné jméno, ve kterém je veškerá moc na nebi i na zemi, to mocné jméno nad každé jméno, jméno JEŽÍŠ KRISTUS, národ mayangna ve svém jazyce nemá.

A v jeho jménu bude naděje národů. Matouš 12:21

Beze jména Ježíše Krista nemá lid mayangna žádnou naději

Křty

Kdo uvěří a PŘIJME KŘEST, bude spasen. (podle Marek 16,16)

Už dávno víme, že v otázce křtu vodou mají různé evangelické církve různé praktiky. Mnohé dnešní církevní praktiky se neshodují s Písmem. Tedy hlavně v knize Skutků je několikrát záznam o křtu nebo křtech. Některé církve vyžadují naplnění mnoha podmínek. Někde je křest podmíněn i povinným členstvím. Někde křtí co nejdříve po přijetí Ježíše Krista, tedy po obrácení neboli co nejdříve po znovuzrození. Někde je příprava ke křtu několika měsíční jinde až roční. Někde křtí ve jménu Otce, Syna i Ducha svatého, jinde křtí do jména Ježíše Krista. Nebudu se teď zabývat učením o křtu vodou ani praktikami. Chci mluvit o tom, jak je to v církvi Asambleas de Dios mezi mayangna na Bocayi.

Už víte, že dívky rodí brzo v mladém věku. Některé páry pak spolu žijí mnoho let, mají spolu mnoho dětí a nikdy neměli civilní sňatek. Komunita je respektuje jako manžele a jako rodinu. Když jeden z nich nebo oba přijmou Ježíše Krista jako svého Pána a Spasitele, začnou chodit do evangelické církve, konkrétně do AdD, a když se dozví, že mají být pokřtěni, chtějí být řádně pokřtěni. Pastoři AdD je však nesmí pokřtít. To, že páry spolu žijí bez civilního sňatku je bráno jako žít v hříchu a tedy nemohou být pokřtěni. To znamená, že nesmí přijímat večeři Páně, nesmí sloužit atd. Mnozí z mayangna nemají ani rodný list, nikdy ho ani nepotřebovali. Narodili se v chýši, rodiče jim dali jméno a tak žijí. Nikdy nikdo po nich nechtěl dokumenty a teď když se stanou křesťany, jsou diskriminováni, protože nemají příslušné dokumenty. Zařídit dokumenty znamená prakticky minimálně 2000 cordob, což je téměř 100 dolarů. Cesta do Ayapalu, pak až do města Bocay, zařídit rodný list, potom zaplatit advokáta a civilní sňatek a cesta zpět do komunity je tak obrovský výdaj, že pro mnoho lidí je to nedosažitelné. A to všechno proto, aby se mohli někomu prokázat dokumentem a nechat se pokřtít.

Pastor Fanor nám vyprávěl o jednom členovi jeho církve. Je to horlivý křesťan, už několik let chodí v neděli do církve. 2 hodiny jde z hor, džunglí, do církve a zas zpět. Někdy přijde zablácený až nad kolena, ale přijde. Přišel jednou v noci k pastorovi zoufalý a zoufale

pastora prosil, ať ho pokřtí. Protože ten bratr má rodinu a není oficiálně sezdán se svou ženou, pastor ho nemohl pokřtít. Také nám vyprávěl pastor Fanor, že mnozí uvěří, jsou nadšení, a když nemohou být pokřtěni, zklamaní po čase přestanou chodit do církve. A pak je ostatní křesťané nazývají odpadlíky. Jiné evangelické církve mezi miskitos na řece Coco nebo i mezi mayangna na Bocay prostě nové křesťany pokřtí a neřeší jejich civilní dokumenty.

chvály a jazyk mayangna

Potom jsem viděl, hle, tak veliký zástup, že by ho nikdo nedokázal sečíst, ze všech ras, kmenů, národů a jazyků, jak stojí před trůnem a před tváří Beránkovou, oblečení v bílé roucho, palmové ratolesti v rukou. A volali velikým hlasem: "Díky Spasiteli, Bohu našemu, sedícímu na trůnu, a Beránkovi." Zjevení Janovo 7,9-10

V církvích mayangna, ať v katolických či evangelických se zpívá většina písní ve španělštině. Takže se používá jméno Jesu Cristo. A lidé, kteří nemluví španělsky zpívají písně po paměti. Existuje několik chval v mayangna tam se zpívá o papang. A ještě jsme viděli miskito zpěvník. Aby se naplnilo Písmo a lidé jazyka mayangna z řeky Bocay mohli stát v zástupu a chválit Spasitele, je potřeba, aby tento jazyk nevyhynul. Nejsem lingvista, ani žádný odborník, ale věřím, že jazyk nevyhyne, když bude mít tištěnou podobu. Když do tohoto jazyka bude přeložené Písmo. Protože Boží slovo je věčné. A velkou oporou živosti jazyka jsou jistě i písně. Proto jsme za našeho krátkého pobytu přeložili dvě české chvály do mayangna. Lidem se to líbilo a hlavně náčelník Juan si je rád nechal zpívat. My jsme přijeli kázat evangelium a pozvednout lid mayangna a ne tam importovat jazyk, kulturu a zvyky jiného národa (nikaragujského).

**WALANIS DAWAN KI
WALANIS DAWAN KI
JISAS KRAIS YAK LAUNA
WITING WALANIS PAPANG KI.**

**UL KALASNI MAK LIMBABA HVARANG KI
UL TUNIKAU YULU WARANG KI
JISAS KRAIS MUIH NUHNI**

**Syn Boží je
Syn Boží je
Ježíš Kristus vstal z mrtvých
On Syn Otcův je**

**Každé koleno klekne
A každý jazyk řekne
Ježíš Kristus velmi velký**

melodie na text On je Pán

**JISAS WITING MAY ILP MUNGWI
WITING WINTACWI DAWI
TATUNA NUHNI**

**IMANUEL DAWAN DAWI MAYAG
CARAK
DALANI NUHNI CARAK MAY
KULUWI**

**Ježíš On je Spasitel naše pomoc
On je vítěz a velký král
Immanuel Bůh je s námi
Láskou velikou nás miluje**

**melodie na text Ježíš jméno nad každé
jméno**

Boží dokonalé načasování

***Dokážeš vystihnout Boha či obsáhnout dokonalost Všemocného,
jež nebesa převyšuje? Jób 11,7-8***

***S tebou proběhnu i nepřátelskou vřavou, se svým Bohem zdolám hradbu, s Bohem, jehož
cesta je tak dokonalá! To, co řekne Hospodin, je protřibené. On je štítem všech, kteří se k
němu utíkají. Kdo je Bůh krom Hospodina, kdo je skála, ne-li Bůh náš! Bůh je má záštita
pevná a vodí mě cestou dokonalou, 2 Samuelova 22:30-33***

Nepřestávali jsme žasnout, jak vše do sebe zapadalo a bylo jasné, že „čas hraje pro nás.“ To, že většina lidí byla na sklizni kafe, znamenalo, že chvíli potrvá, než se sejdou důležití lidé z vesnice, kteří rozhodnou, zda zůstaneme, nebo nás pošlou pryč. To že během našeho pobytu byly dva velké pohřby znamenalo, že i když se už důležití vrátili z kafe, odjeli na pár dní pryč na pohřeb a rozhodnutí se opět posunulo. Při prvním pohřbu jsme věděli, že muž, který zemřel, měl velký vliv. A pravděpodobně to mohl být tentýž, který jezdil v srpnu od vesnice k vesnici a tam, kde ještě není evangelická církev, naléhal na obyvatele, aby žádnému evangelíkovi nedovolili ani vystoupit z loďky a nepustili evangelíky vůbec do vesnice. To, že jsme právě do těchto vesnic mohli vstoupit v září jako doprovod zdravotníků, byl sám o sobě Boží div. Ještě větší div, že jsme měli slib náčelníka Puluwas, že můžeme přijít a 3 měsíce zůstat.

Druhý pohřeb byl opět pohřeb velmi váženého muže. Jeho syn je dokonce představitelem a mluvčím mayangna ve vládě, takže je nejvýše postaveným zástupcem mayangna. Syn na pohřeb přiletěl vládním vrtulníkem s vlastní vojenskou ochrankou a zůstal v Amaku několik dní a Bůh nám dal dokonce příležitost s ním mluvit o naší misii.

V lednu jsme měli možnost se v Samasce zúčastnit setkání pastorů AdD (asambleas de Dios) z řeky Coco i Bocay, což nám také velmi pomohlo uvidět mnohé důležité věci a potřeby. Toto setkání bylo v Samasce poprvé a plánovalo se rok dopředu.

Do mnohých detailů byl náš pobyt v rezervaci opravdu přesně načasován od Boha a to posílilo naši víru a důvěru v Něj.

Modlitby

Jsme si naprosto jistí, že modlitby mnohých křesťanů nás ochránili. Víme, že Bůh je všemohoucí, a že je s námi, že nás ochraňuje sám Nejvyšší. Věříme, že cokoliv dobrého od Boha, co se na tomto světě děje, děje se protože se Boží lid modlí. V deníku se dozvíte, jak spal Zbyněk v hamace, která nebyla zavázaná. Spát v rozvázané hamace je nemožné a jen si do ní lehnout může znamenat vážné zranění. Přesto v ní Zbyněk několik nocí spal. Bůh nás podivuhodně ochránil.

My jsme se také modlili a postili. A každý večer jsme vyznávali Boží slovo, verše ochrany. Když jsme se vrátili do civilizace, a napojili se internetem na emailovou poštu, napsal nám jeden pastor, že se za nás intenzivně modlili on i církev právě v období mezi vánocemi a Novým rokem. Napsal, že to nebylo jen tím, že na nás vzpomínali, ale že jim to Duch svatý hodně kladl na srdce. Proč tomu tak bylo a co se dělo tisíce kilometrů od Čech

s českými misionáři se dozvíte podrobně v deníku. Víme, že jste se za nás modlili mnozí a jsme za to opravdu vděční Bohu i vám. Také se za nás modlili v naší místní církvi v Jinotega, v církvi v Aayapalu, v církvi na řece na Bocayi.

Oblast, kde jsme se pohybovali je zároveň i oblastí, kde se pěstují drogy a pohybují se v ní různé narkotrafikantské bandy. Na pohled nevinně vypadající domorodci mohou být pěstiteli nebo překupníky. Místní presbyter a církevní supervizor v této oblasti trochu vyděsil našeho pastora Juana, že nás tam jako bílé mohou unést atd. Takže si náš pastor oddychl, když jsme se vrátili živí, zdraví a v pořádku.

Tam, kde jsme bydleli před naším odjezdem na řeku, k nám domů chodilo na návštěvu hodně dětí ze sousedství. Přímo naproti nám přes ulici bydlela jedna evangelická rodina. Chodí do jiné církve než my. V rodině jsou 2 dospívající dcerky Sonia a Magali. Na rozloučenou nám udělaly mnoho papírových dárků a taky ozdoby na vánoce. Magali je 11 roků. Když jsme odjížděli z Jinotega, vezl nás náš pastor autem. Maminka Sonii a Magali jela s námi, navštívit svou sestru, která bydlí kousek od Ayapalu. Měli jsme odjíždět ve 4 hodiny ráno. Magali byla vzhůru. Chtěla se rozloučit s maminkou i s námi. Když jsme se po dvou měsících vrátili, potkali jsme se s maminkou Magali. Francis nám vyprávěla, že jednou v noci, se malá Magali vzbudila, a moc plakala strachy, že se nám něco stane. Magali a maminka se za nás v noci modlily. Francis se to hodně dotklo. Když jsem se zeptala, v jaké době to bylo, bylo to v čase, kdy jsme věděli, že je proti nám mnoho útoků. Kdykoliv na to pomyslím, chce se mi plakat, že Bůh dával modlitby za nás dokonce i malým dětem. Za vaše modlitby moc děkujeme.

Mayangna znamená, **my děti slunce**. Indiánský domorodý kmen mayangna jsou potomci mayů. Mayangna někdy také Sumo, žijí na atlantickém pobřeží a kolem řeky Bocay. Na atlantickém pobřeží se mluví mayangna tuahkas. Kolem Bocaye se mluví mayangna a tuahkas mayangna není pro mayangna na Bocayi srozumitelný jazyk.

Pronárod mayangna na řece Bocay je 6000 lidí. Někteří z nich už jsou křesťané. 6 000 lidí, to je v Čechách větší vesnice nebo malé městečko. Tolik úsilí, námahy, mravenčí práce, cesta dlouhá víc než 10 000 kilometrů, tolik osobních obětí pro 6 000 lidí. A práce na roky. Při našem krátkém 21 denním pobytu v Puluwas, jsme neměli příležitost ani činit učedníky. Ani vyučit ty, kteří odevzdali svůj život Pánu Ježíši. Rozseli jsme evangelium, rozseli jsme slova pravdy. A vyvýšili jméno Ježíše Krista, tam, kde byl zatím jen malý papang mini. Věříme, že Bůh nás k mayangna povolal a poslal a že misie Ježíše Krista bude v práci na Bocayi pokračovat.